

Ковтун Микита Віталійович,
аспірант кафедри державного управління,
публічного адміністрування та економічної
політики Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця

Kovtun Mykyta,
Postgraduate Student, Department of Public
Administration, Public Governance, and
Economic Policy, Simon Kuznets
Kharkiv National University of Economics,
<https://orcid.org/0000-0002-3414-9896>

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗНАЧИМОСТІ ПРОЄКТУ У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА**
**METHODOLOGICAL APPROACH TO DETERMINING THE SOCIAL SIGNIFICANCE OF A PROJECT
IN THE FIELD OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP**

Ковтун М. В. Методичний підхід до
визначення соціальної значимості проєкту у
сфері соціального підприємництва.
*Український журнал прикладної економіки та
техніки*. 2023. Том 8. № 1. С. 329 – 333.

Kovtun M. Methodological Approach to
Determining the Social Significance of a Project
in the Field of Social Entrepreneurship.
*Ukrainian Journal of Applied Economics and
Technology*. 2023. Volume 8. № 1, pp. 329 – 333.

У статті зазначено, що важливим напрямом державної політики є підтримка соціального підприємництва. Формування публічно-приватного партнерства в напрямі реалізації проєктів соціально-орієнтованого спрямування має бути скеровано на впровадження соціальних інновацій. Соціальне підприємництво за своєю суттю є інноваційною бізнес-моделлю. Розвиток публічно-приватного партнерства у сфері соціального підприємництва є інноваційним проєктом, який використовує інноваційні інструменти розвитку. Для обґрунтування запропонованої методики було проведено оцінювання соціальної значимості реалізації проєкту на прикладі трьох проєктів у сфері соціального підприємництва ІТ-сфери. Запропонований методичний підхід дозволяє оцінити весь обсяг витрачених ресурсів під час реалізації проєкту, зокрема фінансових і людських, а також дозволяє визначити ступінь впливу на соціальну складову суспільства. Маючи на меті дослідження основних показників господарювання соціального підприємництва у ринковому середовищі, проведено SWOT-аналіз, який чітко відображає процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для розвитку діяльності можливостям, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результатами якого в майбутньому можуть бути використані для формування і вибору стратегій розвитку соціального підприємництва. В Україні останніми роками соціальне підприємництво за ініціативою підприємців почало динамічно розвиватися, що є показником готовності суспільства до змін, до приймання ризиків, відповідальності та використання нових можливостей. На сьогодні соціальні підприємці – це досвідчені особи, які орієнтовані на інновації, на успіх і прибуток, на створення соціального та економічного блага, вони володіють такими характеристиками, як ініціативність, винахідливість, креативність, стратегічне мислення, новаторство, завзятість, відданість справі та місії, здатність планувати і обходитися малими ресурсами.

Ключові слова: соціальне підприємництво, публічно-приватне партнерство.

The article emphasizes that a significant direction of state policy is to support social entrepreneurship. The formation of public-private partnerships in implementing socially-oriented projects should be aimed at introducing social innovations. Social entrepreneurship, by its nature, represents an innovative business model. Developing public-private partnerships in social entrepreneurship is a creative project that utilizes innovative development tools. The social significance of project implementation was assessed using the example of three projects in the IT sector of social entrepreneurship to substantiate the proposed methodology. The proposed methodological approach allows for evaluating the entire scope of resources expended during project implementation, including financial and human resources. Also, it permits determining the degree of impact on the social component of society. A SWOT analysis was carried out to investigate the key indicators of social entrepreneurship management in a market environment. This analysis clearly illustrates the process of establishing relationships between the most characteristic development opportunities, threats, strengths (advantages), and weaknesses, the results of which could be used in the future to shape and select strategies for developing social entrepreneurship. In recent years, social entrepreneurship in Ukraine has been dynamically developing through entrepreneurs' initiatives, which indicates society's readiness for change, willingness to take risks, embrace responsibility, and harness new opportunities. Today, social entrepreneurs are experienced individuals focused on innovation, success, profit, and creating social and economic value. They possess initiative, inventiveness, creativity, strategic thinking, innovation, determination, dedication to the cause and mission, and the ability to plan and work with limited resources.

Keywords: social entrepreneurship, public-private partnership.

Вступ

Формування публічно-приватного партнерства в напрямі реалізації проєктів соціально-орієнтованого спрямування мають бути скеровані на впровадження соціальних інновацій. Соціальне підприємництво за своєю суттю є інноваційною бізнес-моделлю. Розвиток публічно-приватного партнерства у сфері соціального підприємництва є інноваційним проєктом, який використовує інноваційні інструменти розвитку. Теоретичні та практичні питання соціального підприємництва широко знайшли своє відображення у дослідженні багатьох науковців, зокрема,

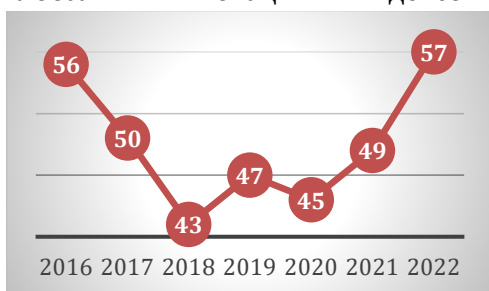
таких: Chahine T., Keohane G., Drucker P., Hockerts Kai, Short Jeremy C., McKenny Aaron F., Allison Thomas H., Ketchen David, Ireland J., Duane R. Водночас розгляд питань, пов'язаних із соціальним підприємництвом, невичерпаний.

Формулювання цілей статті

Метою дослідження є запропонувати та обґрунтувати методичний підхід до визначення соціальної значимості проекту у сфері соціального підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження

Важливим напрямом державної політики є підтримка соціального підприємництва, основною метою якої є складання умов стабільного розвитку соціального підприємництва в країні, інтеграція ресурсів, які існують, і побудова механізму взаємодії структур, які направлені на стимулювання діяльності підприємців, проектів, що реалізуються, а також балансу державних інтересів, інтересів населення і підприємництва у сфері соціального підприємництва. Формування публічно-приватного партнерства в напрямі реалізації проектів соціально-орієнтованого спрямування мають бути скеровані на впровадження соціальних інновацій. Україна останніми роками має стабільну позитивну динаміку, займаючи 57 місце у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом.

Рис. 1. Місце України у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом

Показник інноваційності вказує на стабільність розвитку в напрямі інноваційного розвитку. Соціальне підприємництво за своєю суттю є інноваційною бізнес-моделлю. Розвиток публічно-приватного партнерства у сфері соціального підприємництва є інноваційним проектом, який використовує інноваційні інструменти розвитку.

Досліджуючи соціальне підприємництво, дослідники аналізують насамперед соціальний ефект. Chahine T., Keohane G. вважають, що під час дослідження розвитку сфери соціального підприємництва важливо враховувати соціальні результати (Social Outcomes), зміни, які відбулися внаслідок реалізації проекту, а також отриманий соціальний вплив (соціальний ефект) [1].

Так, Short Jeremy C., McKenny Aaron F. зазначають, що значущість проекту у сфері соціального підприємництва має впливати з наявних проблем у регіоні. Співробітництво публічного та приватного секторів у реалізації проектів має бути направлено на створення умов, що сприяють поліпшенню соціальної ситуації, за допомогою залучення громадян, які, своєю чергою, можуть бути учасниками проекту. Ініціатори, що реалізують проект у сфері соціального підприємництва, самостійно виявляють одну з проблем, виходячи з територіальних особливостей обраного місцевого співтовариства; визначають відповідні цілі та завдання у межах вирішення конкретної проблеми, а також формують план реалізації проекту. Після завершення розроблення проекту підприємець за необхідності може звернутися до зацікавлених осіб з проханням підтримати проект [2].

Отже, аналіз впливу публічно-приватного партнерства в реалізації проектів сфери соціального підприємництва повинно враховуватися критерії оцінки. Для чіткої організації проекту П. Друкер запропонував методіку постановки цілей за системою S.M.A.R.T., суть якої полягає у відповідності цілей п'яти критеріям [3] (табл. 1).

Таблиця 1. Методика постановки цілей за системою S.M.A.R.T.

Критерії		Пояснення
S	Specific (конкретність)	Під час постановки цілі визначається чіткий результат, який має бути досягнутий у процесі реалізації проекту
M	Measurable (вимірність)	Проект має бути вимірний у конкретних показниках: кількісних або якісних
A	Achievable (досяжність)	Ціль проекту має бути досяжною на практиці
R	Relevant (актуальність)	Ціль проекту має бути значущою та актуальною, а отже необхідно розуміти внесок у вирішення конкретної проблеми
T	Time-bound (обмеженість у часі)	Проект має мати термін виконання

Узагальнено на основі [3, 4, 5, 6, 7].

Успіх будь-якого підприємництва, який здійснює проект у сфері соціального підприємництва, формується в аспектах досягнення кінцевого результату. Соціальна значимість проекту у сфері соціального підприємництва передбачає позитивний вплив від реалізації проекту на життя населення, який може бути виражений у поліпшенні показників якості життя

або збільшенні обсягу пропозиції нових соціальних продуктів, у регулярності, своєчасності, а також у підвищенні доступності їх надання.

Особливості проведення оцінювання соціальної значимості проекту тісно пов'язані із задоволенням основних інтересів партнерів, які безпосередньо залучені до процесу реалізації проекту. Тому виділено три групи факторів:

рівень соціального спрямування проекту;

рівень впливу результатів реалізації проекту у сфері соціального підприємництва на життя населення;

фінансове забезпечення та терміни реалізації проекту.

Враховуючи недостатність аналітичної інформації стосовно діяльності соціального підприємництва і неможливості отримати коефіцієнтні показники, доцільно використовувати методику на основі бальної системи за встановленими параметрами із застосуванням методу експертних оцінок. Метод експертних оцінок є найбільш оптимальним для дослідження факторів, що впливають на соціальну значимість проектів публічно-приватного партнерства у сфері соціального підприємництва. Думки фахівців (експертів) дозволяють частково або вповні компенсувати нестачу інформації, повніше використовувати індивідуальний і колективний досвід.

Підсумковий обсяг вибіркової сукупності становив 27 респондентів. Експертами були вчені, фахівці у сфері соціального підприємництва, а також представники, що реалізують проекти у сфері соціального підприємництва. Визначити оптимальну кількість експертів доволі важке завдання. Одним з відомих, часто використовуваних на практиці підходів щодо вирішення цієї проблеми є встановлення максимальної і мінімальної межі чисельності груп, що базується на врахуванні двох умов: 1) високої середньої компетентності груп експертів; 2) стабілізації середньої оцінки прогнозованої характеристики. Для цього необхідно визначити оцінку компетентності потенційних експертів, результати якої подано в табл. 2.

Таблиця 2. Результати оцінки компетентності експертів

Експерт	Оцінка	Експерт	Оцінка	Експерт	Оцінка	Експерт	Оцінка	Експерт	Оцінка
експерт 1	5	експерт 7	5	експерт 13	4	експерт 19	5	експерт 25	5
експерт 2	4	експерт 8	5	експерт 14	4	експерт 20	4	експерт 26	5
експерт 3	5	експерт 9	4	експерт 15	5	експерт 21	5	експерт 27	4
експерт 4	5	експерт 10	4	експерт 16	5	експерт 22	4	-	-
експерт 5	4	експерт 11	4	експерт 17	3	експерт 23	3	-	-
експерт 6	3	експерт 12	5	експерт 18	5	експерт 24	4	-	-

У межах нашого дослідження, а саме аналізу загроз кадровій безпеці в контексті її формування та забезпечення, і враховуючи результати проведених розрахунків, запропонована експертна група, що складається з 26 осіб. До її складу увійшли керівники та провідні фахівці відділу управління персоналом та служби безпеки на досліджуваних машинобудівних підприємствах.

Необхідно акцентувати увагу, що під час проведення анкетування та інтерв'ювання важливо врахувати рівень суб'єктивізму та можливі розбіжності у відповідях експертів. Тому важливим етапом дослідження є визначення узгодженості думок експертів за допомогою коефіцієнта конкордації (W), який становив 0,86. Він дозволяє стверджувати про достовірність отриманих оцінок та узгодженість думок експертів, що тільки підвищує якість проведеного дослідження.

Для обґрунтування запропонованої методики було проведено оцінювання соціальної значимості реалізації проекту на прикладі трьох проектів у сфері соціального підприємництва ІТ-сфери (табл. 3). Запропонований методичний підхід дозволяє оцінити весь обсяг витрачених ресурсів під час реалізації проекту, зокрема фінансових і людських, а також дозволяє визначити ступінь впливу на соціальну складову суспільства.

Виходячи з наведених даних, необхідно зазначити, що показник пріоритетності, який має найбільшу вагу в межах аналізованого фактора ступеня соціальної спрямованості, набуває максимального значення для всіх трьох проектів, тобто заявлені цілі представлених проектів виконані. Реалізація принципу самоокупності має пріоритетну вагу в межах фактора фінансового забезпечення та термінів реалізації проекту. Передбачається, що інвестиції, які були вкладені у розвиток проекту і які забезпечують функціонування проекту мають окупитися. Для досягнення стабільного та стійкого результату потрібні мінімальні стартові інвестиції і організаційна підтримка проектів.

Розрахунок коефіцієнта соціальної значимості проектів показав, що соціальна значимість «Проекту А» з показником 0,87 вище за інші представлені проекти, це вказує на те, що проект має чітко виражену соціальну спрямованість і відповідає головній цілі проекту. «Проект С» займає другу сходинку з показником соціальної значимості 0,81 і має невеликий відрив від «Проекту А». Ефект від реалізації таких проектів є значущим та актуальним для підвищення

рівня життя населення регіону. Стосовно «Проекту В» слід зазначити, що на цьому етапі реалізація проекту соціального підприємництва не впливає на соціальне життя суспільства і політику в регіоні загалом.

Таблиця 3. Аналіз визначення соціальної значимості проекту у сфері соціального підприємництва

Критерії	Показник	Вага	Проект А. Beetroot Asa- depu – швед- сько-українська ІТ-школа (Харків та ін.)	Проект В. Контакт-центр Simka (Терно- піль, Львів)	Проект С. Inclusive IT (Львів)
			Значення		
Рівень соціальної спрямованості проектів	Пріоритетність	0,40	1	1	1
	Сфера діяльності проекту	0,20	1	0,8	0,6
	Забезпеченість послугами	0,15	0,75	1	0,75
	Рівень охоплення результатами проекту	0,25	0,80	0,6	0,20
	Усього	1	0,91	0,86	0,25
Рівень впливу результатів реалізації проекту	Вплив на обсяг соціального продукту	0,35	1	0,5	0,18
	Показник якості соціального продукту	0,20	0,80	0,7	0,14
	Показник рівня зайнятості в регіоні	0,25	0,80	0,75	0,19
	Ціна на соціальний продукт	0,20	0,70	0,70	0,14
	Усього		0,81	0,64	0,82
Фінансове забезпечення та терміни реалізації проекту	Забезпеченість проекту фінансовими засобами	0,20	1	0,5	0,25
	Реалізація принципів співфінансування	0,14	1	0,5	0,50
	Реалізація принципу самокупності	0,50	0,80	0,8	0,20
	Стан завершеності проекту	0,16	1	1	0,24
	Усього		0,90	0,73	0,26
	Інтегральний показник		0,87	0,74	0,81

В Україні останніми роками соціальне підприємство за ініціативою підприємців почало динамічно розвиватися, що є показником готовності суспільства до змін, до приймання ризиків, відповідальності та використання нових можливостей. На сьогодні соціальні підприємці – це досвідчені особи, які орієнтовані на інновації, на успіх і прибуток, на створення

Таблиця 4. SWOT-аналіз соціальних підприємств ІТ-галузі

Сильні сторони (Strengths)	Слабкі сторони (Weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> - великі можливості з розширення асортименту; - сучасне технологічне обладнання; - якісні послуги; - оперативність у наданні послуг - сильний бренд компанії; - модернізована технічна база. 	<ul style="list-style-type: none"> - залежність від постачальників; - залежність від маркетингових інноваційних інструментів; - обмеженість фінансових ресурсів.
Можливості (Opportunities)	Загрози (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> - вихід на ринки інших регіонів країни; - запровадження нового асортименту товарів і послуг; - залучення партнерів як державних, так і вкладення іноземних інвестицій. 	<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень конкуренції; - низька купівельна спроможність населення.

соціального та економічного блага, вони володіють такими характеристиками, як ініціативність, винахідливість, креативність, стратегічне мислення, новаторство, завзятість, відданість справі та місії, здатність планувати і обходитися малими ресурсами.

Маючи на меті дослідження основних показників господарювання соціального підприємства у ринковому середовищі, доцільно провести SWOT-аналіз, який чітко відображає процес встановлення зв'язків між найхарактернішими для розвитку діяльності можливостями, загрозами, сильними сторонами (перевагами), слабкостями, результати якого в майбутньому можуть бути використані для формування і вибору стратегій розвитку соціального підприємства. SWOT-аналіз соціальних підприємств ІТ-галузі наведений у табл. 4.

Проведення такого аналізу дає змогу виділити і використати нові потенційні можливості для успішного розвитку та функціонування. Крім того, однією з сильних сторін ІТ-підприємств є наявність професіоналів, які з легкістю застосовують інтернет-рекламу, створення свого сайту та високий рівень популяризації такого виду діяльності серед молоді. Усі інструменти необхідно використовувати та збільшувати інвестиції, що, своєю чергою, забезпечить збільшення продажів товарів і послуг.

Методичний підхід порівняльної оцінки ефективності проектів у сфері соціального підприємства надає можливість вибору найбільш оптимального рішення, дозволяючи визначити загальну економічну користь державної підтримки, виходячи з фінансової віддачі від реалізації проекту, а також з урахуванням важливого соціального чинника. Застосування

методики підприємцями, що реалізують проєкт у сфері соціального підприємництва, дозволить збільшити достовірність і справедливість оцінки при поданні заявки на підтримку в процесі обґрунтування бізнес-плану проєкту. Держава в особі системи її державних органів та інші зацікавлені сторони, які займаються фінансовою підтримкою проєктів у сфері соціального підприємництва, використовуючи цю методику виявлення найперспективніших проєктів, значно збільшують ймовірність отримання позитивного результату, як віддачі від інвестицій.

Ефективність механізму взаємодії визначається ступенем реалізації інтересів суб'єктів, а оптимальність складністю схем взаємодій і інформаційних потоків між суб'єктами. Безпосередній результат діяльності у межах реалізації проєкту у сфері соціального підприємництва сприяє поширенню позитивного досвіду та формуванню довгострокових наслідків, що підкріплюються державною підтримкою як заохочення та мотивація діяльності підприємців.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, ефективність публічно-приватного партнерства в соціальному підприємстві визначається ступенем реалізації інтересів суб'єктів. Запропонований методичний підхід для визначення соціальної значимості проєкту у сфері соціального підприємництва надає можливість вибору найбільш оптимального проєкту, дозволяючи встановити загальну соціальну користь підтримки публічного сектору. Застосування методичного підходу підприємцями, що реалізують проєкт у сфері соціального підприємництва, дозволить збільшити достовірність оцінювання своєї діяльності під час подання заявки на підтримку в процесі обґрунтування бізнес-плану проєкту. Публічний сектор в особі системи її державних органів і стейкхолдерів, які надають підтримку проєктів у сфері соціального підприємництва, використовуючи запропоноване методичне забезпечення, значно збільшує ймовірність виявлення найперспективніших проєктів задля отримання позитивного результату, віддачі від інвестицій.

Безпосередній результат діяльності в межах реалізації проєкту у сфері соціального підприємництва сприяє поширенню позитивного досвіду та формуванню довгострокових відносин, що підкріплюються підтримкою публічних структур.

Список літератури

1. Chahine T., Keohane G. Introduction to Social Entrepreneurship. CRC Press, 2016. 292 p.
2. Keohane G.L. Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit, Private and Public Sectors. 2013. NY: McGraw-Hill. 273 p.
3. Short J.C., McKenny A.F., Allison T.H., Ketchen D.J. Ireland R.D. How Should Crowdfunding Research Evolve? A Survey of the Entrepreneurship. Theory and Practice Editorial Board. *Entrepreneurship Theory and Practice*. 2017. Vol. 41(2). pp. 291-304.
4. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. Routledge. 2015. 368 p.
5. Chahine T. Introduction to Social Entrepreneurship. CRC Press. 2016. 292 p.
6. Hockerts K. How hybrid organizations turn antagonistic assets into complementarities California. *Management Review*. 2015. Vol 57. No. 3 URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2626827.
7. Keohane G.L. Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit. Private and Public Sectors. NY: McGraw-Hill. 2013. 273 p.
8. Parekh N. 51 Questions on Social Entrepreneurship: Social Impact Through Business. An Actionable Q&A. Quad Press, 2015. 190 p.
9. Stepanenko S., Vlasenko T. Risk management of organizational changes implementation based on the project approach methodology. *Вісник Хмельницького нац. університету. Серія: Економічні науки*. Номер: №1, 2021 (290). С. 171-175.

References

1. Chahine, T., Keohane, G. (2016). *Introduction to Social Entrepreneurship*. [Introduction to Social Entrepreneurship]. CRC Press.
2. Keohane, G.L. (2013). *Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit*, [Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit]. Private and Public Sectors. NY: McGraw-Hill.
3. Short, J.C., McKenny, A.F., Allison, T.H., Ketchen, D.J. Ireland, R.D. (2017). «How Should Crowdfunding Research Evolve? A Survey of Entrepreneurship How Should Crowdfunding Research Evolve? A Survey of Entrepreneurship». *Theory and Practice Editorial Board. Entrepreneurship Theory and Practice*. Vol. 41(2). pp. 291-304.
4. Drucker, P. (2015). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. [Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles]. Routledge.
5. Chahine, T. (2016). *Introduction to Social Entrepreneurship*. [Introduction to Social Entrepreneurship]. CRC Press.
6. Hockerts, K. (2015). «How hybrid organizations turn antagonistic assets into complementarities California». *Management Review*. Vol 57. No. 3 Available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2626827.
7. Keohane, G.L. (2013). *Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit*. [Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit]. Private and Public Sectors. NY: McGraw-Hill.
8. Parekh, N. (2015). *51 Questions on Social Entrepreneurship: Social Impact Through Business. An Actionable Q&A*. [Questions on Social Entrepreneurship: Social Impact Through Business. An Actionable J&A.]. Quad Press.
9. Stepanenko, S., Vlasenko, T. (2021). «Risk management of organizational changes implementation based on the project approach methodology». *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. no. 1 (290), pp. 171-175. <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-290-1-30>.

Стаття надійшла до редакції 08.01.2023 р.